

Interview with Khrystyna Hrabobetska, Nadworna (IF_Nad_09_010).

Name: Khrystyna Stepanivna Hrabobetska

Maiden name: Iosypenko

Code: IF_Nad_09_010

Born: 1934

Gender: Female

Nationality: Ukrainian

School: University of Czernowitz

Profession: Accountant

Length: 38:35

Transcription:

Христина Степанівна Грабовецька (Йосипенко), 1934 р.н., Надвірна

If_Nad_09_010_Grabovetkaya

Збирали: Лєна Кушнір (ЛК), Еліна Йоффе (ЕЙ)

Інформант: Христина Степанівна Грабовецька (ГХ)

Час інтервю: 38 хвилин

Бабуся показує свою рану. Знайомство. Народилася в 34 р. за Польщ, у 1939 почалася війна. В сімї було троє чоловік, а під час війни була мала, але все одно пам'ятає війну, німців, як російські війська тут були. І бомбили, і ховалися, в окопах ховалися. [00:02:09-1](#)

ГХ: І бачили, як вбивали. Тут у нас є вреїський цвинтар. То я так пам'ятаю, там видно згори. у нас є дві гори, ці дві скали. І прямо видно, як хтось стріляв, і прямо в німця , німець впав, як його застрелили, я бачила. До школи за німців ходила, перший, другий клас я закінчила за німців.

[00:03:02-9](#) А уже тоді як прийшли радянські війська, коли німці відступили, то було наше босоноге та голе дитинство, що треба було собі заробити на хліб. А в 44 році наш батько

загинув, і ми лишилися троє дітей. Включила, так? (Про диктофон). І от треба було собі піти заробити купити собі якісь тапочки. Після війни були модні такі білі тапочки. Ми їх зубним порошком начищували і білі такі носочки капронові були, платтячко. І треба було корову попасті, треба було дров, треба було узимі січки нарізати, і до школи. І треба було по господарству поратися - при каганці, при лампі, тоді ще світла не було, а були такі лампи на керосіні. С таким циліндром. І так ми сиділи, так вчилися. Так закінчила я школу, 10 класів, так брат мій закінчив, сестра.

[00:05:15-3](#) **КЛ:** А от ви говорили про єврейський цвінтар... **ГХ:** Я добре памятаю, як німці возили євреїв сюда на возі, в центрі міста було гетто, вони там всіх євреїв у то гетто було зігнали, і ті, які слабі, то німці з тими сопровождаючими фір, тими, що ховали. Викопували яму та їх скидали в ті ями по десять чи скільки. Це я добре памятаю. **КЛ:** Гетто було в центр Надвірної? **ГХ:** Да. В центрі міста, отут зараз є магазин, ми називали Ювілейний, де був райком партії, а тепер де адміністрація - біля бані, біля церкви нашої тої старої церкви було таке гетто. Воно було загорожено, тільки німці охороняли їх. Ну я судьбу їх так не знаю, котрі в.... Не памятаю, дитина була.

[00:06:52-7](#)

КЛ: А що ви памятаєте з того періоду? Бачили, як їх везли.... **ГХ:** То я вам говорю, що я бачила, як їх на фірі везли сюди на це, на цей жидівське окопище, так і називали. І там викопували ями, так само євреї викопували ями і там тих людей закопували. Зараз община єврейська огородила, там щось спорудили. **КЛ:** А де євреї тут жили раніше? **ГХ:** Всі по центру міста, їх зараз будинків немає. **ЕЙ:** А памятаєте якісь єврейські прізвища? **ГХ:** Ні, це я ніц не памятаю. **ЕЙ:** А були якісь свята єврейські? **ГХ:** Я тоді дитина була так само, я це не памятаю, але знаю, що у вересні у них починається таке свято, що вони відзначали, але я не памятаю.

[00:08:19-1](#) **ЕЙ:** А що вони у вересні святкували? **ГХ:** Ну святкували, молилися, пекли такі от, ну я знаю. що... так, знаєте, тонесенькі коржики з маці, такі от тонесенькі палінички з муки, памятаю, такі дірочки відно, вони вилкою виробляли. Бо навіть ще мені давали. То, ну так більше я не памятаю. **ЕЙ:** А пригощали? **ГХ:** Так, пригощали, бо тут були знайомі, як то кажуть, от у кінці цього окопища, там була хата така єврейська, що там жила єврейська сім'я, що вони сторожили. Ну, знаєте, як у нас зараз на цвінтарі - такі які ухожували за тими могилками. То там була та сім'я.

[00:09:18-9](#) Ну, це я так пригадує дуже... Кірниця була там, як йти туди по дорозі. Криниця там була, там їх ця хата була, невеличка, видно там одна кімнатка була і коридорчик такий. Оце що я запамятала. **КЛ:** А Пасху єvreї святкували? **ГХ:** Так видно що було свято, але я е не памятаю. Це я не можу вам сказати. **КЛ:** А пости у них були? **ГХ:** Та видно, що були, так як наша релігія українська, російська, у кожної віри є пости, що вони постять, обряди чи.... ну, кожна релігія має свій обряд. Ну, я це не знаю. [00:10:24-7](#)

ЕЙ: А памятаєте таке слово, нам сказали, "кучки"? **ГХ:** Ото це є жидівські кучки, вони починалися в вересні місяці, і у травні були у них ці кучки. **ЕЙ:** А може памятаєте, як на цьому цвінтарі хоронили? **ГХ:** Ви знаєте, що вони так не одягали, як ми одягали. У них труна то була з досок і їх у білу простин завивали голих. То це знаю, що говорили, що мама мама знала (вона померла в грудні), вона добре це знала. Тут були старі старожили, то моя мама померла на 105-му році.

[00:11:21-3](#) Тъотка умерла на 90-му році, та тоже на 90-му році, ну а мама моя - два роки тому. То мама добре це памятала, бо вона тут жила. Но... **ЕЙ:** А коли вони хоронили, в той же день чи? **ГХ:** От це я вам не скажу? **ЕЙ:** А як несли на кладбище, не помните? **ГХ:** Це я також не памятаю. Та вроде о нє... вроде вони заходили тут во, то у них були так носилки. І вони клали на носилки той гріб (труну) з дошками і вже то вроде вони несли. При вході.... То там був

Interview with Khrystyna Hrabobetska, Nadworna (IF_Nad_09_010).

Published on Єврейська Галичина та Буковина (<http://www.jgaliciabukovina.net>)

новий цвінттар, тули дальше у гору і вони на тих носилках туди несли. Це я також бачила.

КЛ: А їх хоронили в гробу? **ГХ:** Ну, я кажу, просто з досок. то ми робимо красиві гроби, а то просто з дошок.

[00:12:57-7](#) Вони були завиті повністю в білу простинь. **КЛ:** А євреям можна було ходити всі дні на кладовище чи не вс? **ГХ:** Це я не памятаю. **КЛ:** А ви казали, мама багато памятала чого, не розказувала щось про євреїв? **ГХ:** н, ні, це я кажу, що вона розказала би вам, вона була при памяті. То рахуйте, 44-ий рік. В 45-му закінчилася війна. А це їх тоді убивали, коли німці сюди прийшли, 41-42 рік. То вже потому, як прийшли радянські війська, то євреїв уж тут не було. Я не знаю, де вони їх стратили. [00:14:05-5](#)

Ну, то я знаю, що одну євреїчку родина спасла. Що німці її не вбили. **КЛ:** А розкажть. **ГХ:** Ця євреєчка живе в Надвірній, та вона може не признається. ЇЇ спасла наша українська родина, яка не мала дітей. ЇЇ це о, взяли на виховання, та взяли євреїчку не з Надвірної, а десь вона йшла, якось єврейка шла звідти з Закарпаття чи звідти, вона немісцева. То вона тут по нинішній день живе. **ЕЙ:** А зовут как? **ГХ:** Прізвище то я знаю, її чоловіка звати Кіндрат. Чоловік її Марко, цієї жидівочки. Вроде її назвали Оксаною. (Телефонує братовій дізнатися точно, як її звали). Ірина.

[00:16:43-4](#) **КЛ:** А що щось розповідали про євреїв в селі? Якійсь чуточки? В чому відрізняються? **ГХ:** ну, вони були дуже мудрі, от як мама говорила, вони лікарі були добрі, і кравчиня, навіть моя мама... Мали свої лавки в центрі міста, бізнес. Як тепер. От люди колись казали, що жиди були такі, людей обдурювали, тепер якщо порівняти з бізнесом, який є зараз, то це гірший ніж то, що було. **КЛ:** А як обдурювали? Були такі випадки? **ГХ:** Та видно, що були. То я підуть у місто, то хоть у жида аби вкрасти кусок мила, що небудь у жида вкрасти. А жид уже тоді вибігає, кричить, свариться. [00:18:15-4](#) Отак, що вони переважно займалися промислом, а українці наші гнули спину, так як зараз гнуть спину. Так що вони цим заробляли, бо вони були хитріші. В центрі міста, то все було їхнє, та ще поляки мали свої магазини. А українці я навіть не знаю... За Польщі, за тих часів довоєнних я мала була, мені було 6 років. #00:19:10-a9#

(Показує нам сімейні фотографії, дітей та внуків) [00:26:07-1](#)

КЛ: От ви казали, що у євреїв були свої магазини. а от давали вони в борг чи ні? **ГХ:** Так, то ж було так. Давали і проценти брали. Не раз говорили, що як у євреїв наберуть цих товарів, то товару возьмеш на меншу суму, а грошей треба віддавати на більшу сумму. [00:26:45-4](#)

(Жаліється на поганий зір). Христина Степанівна бухгалтер за освітою, закінчила Чернівецький ун-т. [00:28:05-5](#)

КЛ: А от давайте повернемося... Євреї всім давали в борг чи ні? Видно, що всім давали. Бо хліб. і цукор, і муку - всю-всю, і отам. вони записували в книжечку. То ж не було у людей грошей, коли що продастъ, та ремісники були, так як мій тато - він теж не зразу мав гроші. То люди майже все жили в борг.

[00:28:52-9](#) Ну у нас тут в Надвірній не було промислових підприємств, як теер. Знаєте, тут все з сільськогосподарського, пішла, продала картоплю, і вже мала гроші і могла заплатити. Ось треба було і матерії... Я знаю, що моя тьотка і мама, но треба було якусь юбку чи платтячко яке, йшли до жида, він відрізав тканину, а потім йому вже виплачували частинами, це я знаю точно.

Interview with Khrystyna Hrabobetska, Nadworna (IF_Nad_09_010).

Published on Єврейська Галичина та Буковина (<http://www.jgaliciabukovina.net>)

[00:29:36-2](#) Усьо брали в борг, хіба що ті. хто мав гроші... А простий бідний народ і продкти, і всо-всьо брали в борг. Вони мали такі книжечки, це я знаю, вони там все записували. І потім уже відмічали, скільки хто приніс які гроші. **КЛ:** А ви бачили ті книжечки чи то розказували? **ГХ:** Ні, ні, та я точно знаю, говорили, але не бачила. **КЛ:** А вас мама не посылала в магазин? **ГХ:** Ні, то я ще мала була.

[00:30:12-3](#)

Розповідь мама посылала за хлібом після війни. Післявоєнний голод. [00:31:40-7](#)

ГХ: Говорили: "Як зацвіте мак, то вже не так. А як зацвіте біб..." Ну, така сама приповідка, що як зацвіте біб, то голоду не буде. Вже бобу, гороху можна наїстися, а мак так само вже. В цю пору вже є мак на Спаса. То мама такі коржики пекла на кухні, і запарить маук, розірte в макітрі, глинняна така, кругла макітра. Туди так наломить кусочками тих коржиків, маком перемішає, а огірків запарить, дасть нам розсолу з тих огірків, та так нам в горнятко того розсолу огіркового та того коржика з маком та їли.

[00:32:49-6](#) **ЛК:** А євреї що їли, не знаєте? **ГХ:** Не знаю. А вас більше цікавить все єврейське? (Пояснююмо) **ЛК:** А ось до війни як ви жили? Ким були ваші сусіди, наприклад? **ГХ:** Які тут сусіди? Тут всі були прості люди, ніхто, як то кажуть, тут була вулиця поляків, на кінці вулиці жили євреї.

[00:33:34-4](#) Та там євреї жили, ті, що на єврейському цвинтарі на кінці. і у кінці вулиці, десь під кінець центру жили євреї. Вулиця не була так забудована, тут була одна вузесенька вулиця, що йшл до центральної вулиці. (Рахує) Шість будинків було польських тут на нашій вулиці. (Розмова з сусідкою)

[00:34:33-2](#) Запитує, чи з єврейських ми родин, наша мета, де живемо.

Єврейських прикмет, прислівя, пісень не памятає. [00:35:50-4](#)

Як свякували до війни Різдво, Меланку, не памятає. [00:36:57-1](#)

Дякуємо, прощаємося.

Записуємо прізвище Грабовецька (Йосипенко). Історія про помилку в документах, де писали "Оsipenko". Запитуємо про етимологію прізвища - невідомо.

Христина Степанівна Грабовецька (Йосипенко), 1934 р.н., Надвірна

If_Nad_09_010_Grabovetkaya

Збирали: Лєна Кушнір (ЛК), Еліна Йоффе (ЕЙ)

Інформант: Христина Степанівна Грабовецька (ГХ)

Час інтервю: 38 хвилин

Бабуся показує свою рану. Знайомство. Народилася в 34 р. за Польщ, у 1939 почалася війна. В сімї було троє чоловік, а під час війни була мала, але все одно пам'ятає війну, німців, як російські війська тут були. І бомбили, і ховалися, в окопах ховалися. [00:02:09-1](#)

ГХ: І бачили, як вбивали. Тут у нас є врейський цвинтар. То я так пам'ятаю, там видно згори. у нас є дві гори, ці дві скали. І прямо видно, як хтось стріляв, і прямо в німця , німець впав, як його застрелили, я бачила. До школи за німців ходила, перший, другий клас я закінчила за німців.

[00:03:02-9](#) А уже тоді як прийшли радянські війська, коли німці відступили, то було наше босоноге та голе дитинство, що треба було собі заробити на хліб. А в 44 році наш батько загинув, і ми лишилися троє дітей. Включила, так? (Про диктофон). І от треба було собі піти заробити купити собі якісь тапочки. Після війни були модні такі білі тапочки. Ми їх зубним порошком начищували і білі такі носочки капронові були, платтячко. І треба було корову попасті, треба було дров, треба було узимі січки нарізати, і до школи. І треба було по господарству поратися - при каганці, при лампі, тоді ще світла не було, а були такі лампи на керосіні. С таким циліндром. І так ми сиділи, так вчилися. Так закінчила я школу, 10 класів, так брат мій закінчив, сестра.

[00:05:15-3](#) **КЛ:** А от ви говорили про єврейський цвинтар... **ГХ:** Я добре пам'ятаю, як німці возили євреїв сюда на возі, в центрі міста було гетто, вони там всіх євреїв у то гетто було зігнали, і ті, які слабі, то німці з тими сопровождаючими фір, тими, що ховали. Викопували яму та їх скидали в ті ями по десять чи скільки. Це я добре пам'ятаю. **КЛ:** Гетто було в центр Надвірної? **ГХ:** Да. В центрі міста, отут зараз є магазин, ми називали Ювілейний, де був райком партії, а тепер де адміністрація - біля бані, біля церкви нашої тої старої церкви було таке гетто. Воно було загорожено, тільки німці охороняли їх. Ну я судьбу їх так не знаю, котрі в.... Не пам'ятаю, дитина була.

[00:06:52-7](#)

КЛ: А що ви пам'ятаєте з того періоду? Бачили, як їх везли.... **ГХ:** То я вам говорю, що я бачила, як їх на фірі везли сюди на це, на цей жидівське окопище, так і називали. І там викопували ями, так само євреї викопували ями і там тих людей закопували. Зараз община єврейська огородила, там щось спорудили. **КЛ:** А де євреї тут жили раніше? **ГХ:** Всі по центру міста, їх зараз будинків немає. **ЕЙ:** А пам'ятаєте якісь єврейські прізвища? **ГХ:** Ні, це я ніц не пам'ятаю. **ЕЙ:** А були якісь свята єврейські? **ГХ:** Я тоді дитина була так само, я це не

памятаю, але знаю, що у вересні у них починається таке свято, що вони відзначали, але я не памятаю.

00:08:19-1 ЕЙ: А що вони у вересні святкували? **ГХ:** Ну святкували, молилися, пекли такі от, ну я знаю. що... так, знаєте, тонесенькі коржики з маці, такі от тонесенькі палянички з муки, памятаю, такі дірочки відно, вони вилкою виробляли. Бо навіть ще мені давали. То, ну так більше я не памятаю. **ЕЙ:** А пригощали? **ГХ:** Так, пригощали, бо тут були знайомі, як то кажуть, от у кінці цього окопища, там була хата така єврейська, що там жила єврейська сім'я, що вони сторожили. Ну, знаєте, як у нас зараз на цвинтарі - такі які ухожували за тими могилками. То там була та сім'я.

00:09:18-9 Ну, це я так пригадую дуже... Кірниця була там, як йти туди по дорозі. Криниця там була, там їх ця хата була, невеличка, видно там одна кімнатка була і коридорчик такий. Оце що я запамятала. **КЛ:** А Пасху єvreї святкували? **ГХ:** Так видно що було свято, але я е не памятаю. Це я не можу вам сказати. **КЛ:** А пости у них були? **ГХ:** Та видно, що були, так як наша релігія українська, російська, у кожної віри є пости, що вони постять, обряди чи.... ну, кожна релігія має свій обряд. Ну, я це не знаю. [00:10:24-7](#)

ЕЙ: А памятаєте таке слово, нам сказали, "кучки"? **ГХ:** Ото це є жидівські кучки, вони починалися в вересні місяці, і у травні були у них ці кучки. **ЕЙ:** А може памятаєте, як на цьому цвинтарі хоронили? **ГХ:** Ви знаєте, що вони так не одягали, як ми одягали. У них труна то була з досок і їх у білу простин завивали голих. То це знаю, що говорили, що мама мама знала (вона померла в грудні), вона добре це знала. Тут були старі старожили, то моя мама померла на 105-му році.

00:11:21-3 Тъотка умерла на 90-му році, та тоже на 90-му році, ну а мама моя - два роки тому. То мама добре це памятала, бо вона тут жила. Но... **ЕЙ:** А коли вони хоронили, в той же день чи? **ГХ:** От це я вам не скажу? **ЕЙ:** А як несли на кладбище, не помните? **ГХ:** Це я також не памятаю. Та вроде о нє... вроде вони заходили тут во, то у них були так носилки. І вони клали на носилки той гріб (труну) з дошками і вже то вроде вони несли. При вході....То там був новий цвинтар, тули дальше у гору і вони на тих носилках туди несли. Це я також бачила. **КЛ:** А їх хоронили в гробу? **ГХ:** Ну, я кажу, просто з досок. то ми робимо красиві гроби, а то просто з дошок.

00:12:57-7 Вони були завиті повністю в білу простинь. **КЛ:** А єреям можна було ходити всі дні на кладовище чи не вс? **ГХ:** Це я не памятаю. **КЛ:** А ви казали, мама багато памятала чого, не розказувала щось про єvreїв? **ГХ:** н, ні, це я кажу, що вона розказала би вам, вона була при памяті. То рахуйте, 44-ий рік. В 45-му закінчилася війна. А це їх тоді убивали, коли німці сюди прийшли, 41-42 рік. То вже потому, як прийшли радянські війська, то єvreї уж тут не було. Я не знаю, де вони їх стратили. [00:14:05-5](#)

Ну, то я знаю, що одну єvreїчку родина спасла. Що німці її не вбили. **КЛ:** А розкажть. **ГХ:** Ця єvreїчка живе в Надвірній, та вона може не признається. Її спасла наша українська родина, яка не мала дітей. Її це о, взяли на виховання, та взяли єvreїчку не з Надвірної, а десь вона йшла, якесь єvreїчка шла звідти з Закарпаття чи звідти, вона немісцева. То вона тут по нинішній день живе. **ЕЙ:** А зовут как? **ГХ:** Прізвище то я знаю, її чоловіка звати Кіндрат. Чоловік її Марко, цієї жидівочки. Вроде її назвали Оксаною. (Телефонує братовій дізнатися точно, як її звали). Ірина.

00:16:43-4 **КЛ:** А ще щось розповідали про єvreїв в селі? Якісь чуточки? В чому відрізняються? **ГХ:** ну, вони були дуже мудрі, от як мама говорила, вони лікарі були добрі, і кравчиня, навіть моя мама... Мали свої лавки в центрі міста, бізнес. Як тепер. От люди колись казали, що жиди були такі, людей обдурювали, тепер якщо порівняти з бізнесом, який є зараз, то це гірший ніж то, що було. **КЛ:** А як обдурювали? Були такі випадки? **ГХ:** Та видно, що були. То я підуть у місто, то хоть у жида аби вкрасти кусок мила, що небудь у жида вкрасти. А жид уже тоді вибігає, кричить, свариться. [00:18:15-4](#) Отак, що вони переважно займалися промислом, а українці наші гнули спину, так як зараз гнуть спину. Так що вони цим

Interview with Khrystyna Hrabobetska, Nadworna (IF_Nad_09_010).

Published on Єврейська Галичина та Буковина (<http://www.jgaliciabukovina.net>)

заробляли, бо вони були хитріші. В центрі міста, то все було їхнє, та ще поляки мали свої магазини. А українці я навіть не знаю... За Польщі, за тих часів довоєнних я мала була, мені було 6 років. #00:19:10-a9#

(Показує нам сімейні фотографії, дітей та внуків) [00:26:07-1](#)

КЛ: От ви казали, що у євреїв були свої магазини. а от давали вони в борг чи ні? **ГХ:** Так, то ж було так. Давали і проценти брали. Не раз говорили, що як у євреїв наберуть цих товарів, то товару возьмеш на меншу суму, а грошей треба віддавати на більшу сумму. [00:26:45-4](#)

(Жаліється на поганий зір). Христина Степанівна бухгалтер за освітою, закінчила Чернівецький ун-т. [00:28:05-5](#)

КЛ: А от давайте повернемося... Євреї всім давали в борг чи ні? Видно, що всім давали. Бо хліб. і цукор, і муку - всьо-всьо, і отам. вони записували в книжечку. То ж не було у людей грошей, коли що продастъ, та ремісники були, так як мій тато - він теж не зразу мав гроши. То люди майже все жили в борг.

[00:28:52-9](#) Ну у нас тут в Надвірній не було промислових підприємств, як теер. Знаєте, тут все з сільськогосподарського, пішла, продала картоплю, і вже мала гроші і могла заплатити. Ось треба було і матерії... Я знаю, що моя тьотка і мама, но треба було якусь юбку чи платтячко яке, йшли до жида, він відрізав тканину, а потім йому вже виплачували частинами, це я знаю точно.

[00:29:36-2](#) Усьо брали в борг, хіба що ті. хто мав гроши... А простий бідний народ і продкти, і всо-всьо брали в борг. Вони мали такі книжечки, це я знаю, вони там все записували. і потім уже відмічали, скільки хто приніс які гроши. **КЛ:** А ви бачили ті книжечки чи то розказували? **ГХ:** Ні, ні, та я точно знаю, говорили, але не бачила. **КЛ:** А вас мама не посылала в магазин? **ГХ:** Ні, то я ще мала була.

[00:30:12-3](#)

Розповідь мама посылала за хлібом після війни. Післявоєнний голод. [00:31:40-7](#)

ГХ: Говорили: "Як зацвіте мак, то вж не так. А як зацвіте біб..." Ну, така сама приповідка, що як зацвіте біб, то голоду не буде. Вже бобу, гороху можна наїстися, а мак так само вже. В цю пору вже є мак на Спаса. То мама такі коржики пекла на кухні, і запарить маук, розірте в макітрі, глинняна така, кругла макітра. Туди так наломить кусочками тих коржиків, маком перемішає, а огірків запарить, дастъ нам розсолу з тих огірків, та так нам в горнятко того розсолу огіркового та того коржика з маком та їли.

[00:32:49-6](#) **ЛК:** А євреї що їли, не знаєте? **ГХ:** Не знаю. А вас більше цікавить все єврейське? (Пояснюємо) **ЛК:** А ось до війни як ви жили? Ким були ваші сусіди, наприклад? **ГХ:** Які тут сусіди? Тут всі були прості люди, ніхто, як то кажуть, тут була вулиця поляків, на кінці вулиці жили євреї.

[00:33:34-4](#) Та там єреї жили, ті, що на єврейському цвинтарі на кінці. і у кінці вулиці, десь під кінець центру жили єреї. Вулиця не була так забудована, тут була одна вузесенька вулиця, що йшл до центральної вулиці. (Рахує) Шість будинків було польських тут на нашій вулиці. (Розмова з сусідкою)

[00:34:33-2](#) Запитує, чи з єврейських ми родин, наша мета, де живемо.

Єврейських прикмет, прислівя, пісень не памятає. [00:35:50-4](#)

Як свякували до війни Різдво, Меланку, не памятає. [00:36:57-1](#)

Дякуємо, прощаємося.

Записуємо прізвище Грабовецька (Йосипенко). Історія про помилку в документах, де писали "Осипенко". Запитуємо про етимологію прізвища - невідомо.

English translation of transcription:

Not yet.

Description:

The World War II.

The Holocaust, the Ghetto in Nadworna.

The Jews of Nadworna: Festivals (Sukkoth, Passover). Rituals and traditions.

Jewish Trade.

Interviewer: Elena Kushnir

Interviewer: Elina Ioffe

Community: [Stanislavow \(Ivano-Frankivsk\)](#)

Джерело:<http://www.jgaliciabukovina.net/uk/node/111801>